

Ljubljana, 28. februarja 1923.

Izhaja 7., 15., 22. in 30. v mesecu.

Nedeljski protestni shodi, na katerih je bilo navzočih preko 20.000 delavcev in delavk so povsodi dobro uspeli.

Kakor je proletarijat v nedeljo enotno nastopil pri protestnih shodih, tako bo tudi enotno, v združenih vrstah, neutrašeno in pogumno stopil v boj, če bi vlada in kapitalisti ne vpoštevati nedeljskega protesta in izdali pravilnik, ki bi hotel delavske pravice okrniti.

Sodrug! Delavci in delavke!

Bliža se čas bojev; ofenzivo kapitala je treba končno zaustaviti, kapitalistični ataki se moramo postaviti v bran, drugače nam nenasit-

ni kapitalistični pohlep po dobičku požre še one pridobitve, katere smo še ohranili.

Zavedajmo se, da bo resolucije, spomenice, zahteve in prošnje vlada in podjetnik samo tedaj vpošteval, če bo prepričan, da se bomo zanje borili tudi v boju, če bo videl, da smo za naše pravice, pripravljeni tudi žrtvovati se.

Vzbudimo se iz mrtvila, vstanimo in stopimo na plan, pripravljamo se na hodoče neizbežne boje.

Živel razredni boj!

Živela zmaga delavskega razreda!

Trboveljska družba izziva.

V soboto 24. februarja t. l. je ravnatelj inž. V. Biskupski odpovedal predsedniku »Zveze rudarskih delavcev« v Kočevju, sodruhu F. Balohu službo na 14 dni. S. Baloh je svojo službo vedno redno in vestno opravljal in ravnatelj Biskupski nima nobene povoda, ki bi upravičeval odpoved službe. V dveh letih, kar je S. Baloh na delu v Kočevju, ni bil nikoli kaznovan, nikoli opomnjen. Edina njegova krivda je ta, da je vesten predsednik rudarske organizacije in da je že večkrat kot funkcionar »Zveze rudarskih delavcev« bil prisiljen, da je pri ravnateljstvu v Kočevju, pri reprezentanci v Ljubljani in rudarskem glavarstvu interveniral radi krivic in šikan, ki se gode rudarjem v Kočevju.

Ravnatelj Biskupski motivira odpoved službe s tem, da je S. Baloh pozival rudarje, da naj se udeležijo shoda, ki je bil sklican za 18. februar 1923. Zamerala mu, ker je vršil svojo dolžnost kot funkcionar organizacije in ker mu je organizacija trn v peti, se hoče znebiti najagilnejšega zastopnika rudarskih interesov s tem, da ga vrže na cesto.

Ko je S. Baloh prišel k ravnatelju Biskupskemu, da se informira zakaj mu je služba odpovedana, ga ravnatelj niti poslušati ni hotel, ampak ga je zagrabil za roko in dejansko vrgel skozi vrata. S tem dejanskim napadom ki nikakor ni v čast akademski izobrazbi inž. Biskupskija, je hotel ravnatelj provocirati S. Baloha, da se s silo upre in da tako najde vzrok za odpoved službe. Toda S. Baloh se je znal premagati in ostal miren.

Ravnatelj Biskupski je star sovražnik delavstva. Iz Trbovelj je moral kmalu po preobratu 1918. leta izginiti, ker so delavci streljali na njega in se je bal za svojo kožo. Med vojno je mnogo, mnogo rudarjev poslal na fronto — v smrt. Nadporočnika dr. Lotriča, ki ni hotel biti slepo orodje trboveljske družbe za preganjanje delavcev, je tožaril podpolkovniku von Faschingu in vodil celo kampanjo proti njemu. Z ruskimi ujetniki — svojimi rojaki — je skrajno slabo postopal, tako da niso niti govorili hoteli z njim in ga niso smatrali za Ruso. Zato ga je pa tim rajši imela trboveljska družba in v par letih je postal ravnatelj in Kočevje je danes njegov pašaluk, kjer izvaja svoje rusko-cariščne metode. Upoštevajoč njegove izkušnje v preganjanju rudarjev, mu je trboveljska družba poverila nalogo, da izvede prvi napad na »Zvezo rudarskih delavcev« in on je pričel svoj napad s tem, da hoče postaviti na cesto S. Baloha, predsednika kočevske podružnice Z. R. D. To se mu ne sme po-

srečiti. Rudarji morajo napraviti z energičnimi koraki enkrat konec tej protidelavski gonji gospoda Biskupskija — pa naj stane kar hoče.

Rudarji na plan.

Trboveljska premogokopna družba je spoznala, da »Zveza rudarskih delavcev« in Čobalova »Unija«, s katero se je lahko po mili volji igrala in ker se ji ni posrečilo pri procesu proti sodr. Bogveju, doseči oblastveni razpust Z. R. D. hoče vaši organizaciji zadati smrtni udarec na drug način. Vaše zaupnike, funkcionarje Z. R. D. hoče enega za drugim odpustiti, da bi vi ostali brez voditeljev, da bi ostali brez sposobnih ljudi, ki bi se znali boriti za vaše pravice. Udariti hoče po pastirjih in čreda se bo že razgubila, mi jo bomo že ugnali v kozji rog, tako misli Trboveljska družba, kateri ste rudarji njeno premoženje (glavnica) od 25 milijonov kron povišali na milijarde.

Previdna je pri tem poskusu T. p. d. Ona dobro ve, da bi vsi rudarji kot en mož vstali, če bi ona pričela odpustiti zaupnike v Trbovljah, v Hrastniku ali pa Zagorju. Zato pa je izbrala Kočevje za ono točko, kjer hoče pričeti s svojim napadom na rudarsko organizacijo. Ona misli, da je rudarjem funkcionar kočevske podružnice manj pri srcu, kot pa funkcionarji v centrih Trbovljah, Hrastniku, Zagorju. Toda kruto se moti trboveljska, če misli, da bodo rudarji ostali mirni, da bodo rudarji ostali pasivni. Na ves glas ji povemo: »Ne pustimo naše organizacije, ne pustimo naših zaupnikov! Kot en mož stojimo za našimi zaupniki in če ho treba, jih bomo ščitili tudi s skrajnim sredstvom — z bojem.«

Rudarji naj se pripravijo. Če uspe Trboveljska premogokopna družba, da brez razloga zažene na cesto S. Baloha, bo enaka usoda doletela po vrsti vse zaupnike. Lepo počasi, enega za dru-

gim, bo odpustčala Trboveljska družba, dokler bo med rudarji še eden, ki se bo upiral krivici, ki bo zahteval za rudarje pravice. Če rudarji nočejo postati še bolj brezpravni, še bolj zaslužnjeni in

še hujše izkoriščani, bodo na ta napad Trboveljske družbe odgovorili s protinapadom. Samo 10 dni je čas.

Rudarji, odločajte! Gre za vaš obstanek!

Nevarnost preti.

V ponedeljek 26. februarja se je pričela v ministrstvu za socialno politiko v Beogradu anketa, radi pravilnika k zakonu o zaščiti delavcev. Na tej anketi hočejo pravilnik, proti kateremu smo v nedeljo, dne 25. t. m. protestirali, prejeti in izdati. Brez zastopnikov delavstva hočejo skleniti nekaj, kar bo v ogromno škodo delavskemu razredu. Sodelovanje je odklonil celo zastopnik delavske zbornice v Ljubljani, ker noče sodelovati pri rojstvu tako protizakonitih in brezobzirnih odredb.

»Jutro« (glasilo kapitalistov-demokratov) piše:

Beograd, 26. februarja. Danes se je v ministrstvu za socialno politiko začela anketa o ureditvi delovnega časa v industrijskih podjetjih. Predposvetovanja so se vršila že včeraj. V Centrali industrijskih korporacij so zborovali zastopniki industrije cele kraljevine. V imenu industrije v Sloveniji je zastopnik Trgovske in obrtniške zbornice iz Ljubljani dr. Ples ugovarjal proti novemu, po ministrstvu za socialno politiko predloženemu pravilniku z juridičnega stališča, ter izpodbijal, da mu manjka pravne podlage, češ, da je zakon o

zaščiti delavcev, na podlagi katerega so izdelani pravilniki, sam bil izdan na nelegalen način(?), iz tehničnih in gospodarskih ozirov pa, ker da pravilniki vsebujejo določbe, ki se ne dajo izvesti in ki nalagajo industriji taka bremena, da jih ne more prenašati. To stališče je zavzemal tudi zastopnik Zveze industrijcev v Ljubljani dr. Golia.

Popoldne se je vršilo zborovanje vseh gospodarskih krogov v prostorih beograjske industrijske komore. Med drugimi je zastopnik ljubljanske trgovske in obrtniške zbornice dr. Ples odločno odklonil določbo pravilnika, ki prepoveduje nočno delo v pekovski obrti. Anketo v ministrstvu za socialno politiko vodi radi bolezni ministra dr. Perića načelnik dr. Kuželj.

Sodrug! Že to prikrito poročilo nam kaže, v kaki smeri se vrši anketa. Zastopniki slovenskih kapitalistov vodijo ofenzivo proti pridobitvam delavskega razreda.

Pripravljamo se, zbiramo naše moči, da se bomo mogli uspešno postaviti v bran napadom kapitalistične ofenzive. Boj bo hud. Zmaga! bo tisti, ki se bo bolj pripravil.

Začetek ofenzive kapitala in njene metode.

Po končani svetovni vojni je bila buržuazija prisiljena dati proletarijatu razne koncesije v obliki višjih zaslužkov, osemurnega delavnika, socialnopolitičnih zakonov itd. Te koncesije je delila buržuazija radi tega, ker je bil proletarijat oborožen. Delavske mase so predstavljale v oni dobi tako ogromno silo, da bi bile zdrobile vsak odpor kapitalistov. Poleg tega pa se je imel boriti kapitalistični razred s težavami radi preureditve vojnega gospodarstva v mirno. Na osemurni delavnik je buržuazija z lahkoto pristala, ker ni bilo naročil. Navidezna povojna konjunktura, procvit gospodarstva pa je dovolila zboljšanje zaslužka.

Prva skrb kapitalistov je bila, da se reši nadloge oboroženega proletarijata. Da se to posreči, je bilo treba delavstvo najprej uspraviti s koncesijami in mu pri tem izmakniti orožje. Ta manever se je kapitalistom sijajno posrečil na celim svetu. Razorožitev proletarijata je bila uvod k ofenzivi kapitala. Buržuazija se je oddahnila, znova je pričela zbirati svoje sile.

Med tem časom pa so se poostriili vzroki gospodarske krize, ki so postavili nepremagljive ovire kapitalistični obnovi gospo-

darstva. Ofenziva kapitala je postala neizogibna.

Spomladi 1920 se je preokrenila konjunktura, pojavljajo se prvi znaki gospodarske krize, kapital prične napadati v vseh deželah, dvigne se generalna kapitalistična ofenziva. In buržuazija napada brezobzirno. Ne zadostujejo ji več samo sredstva njene oblasti v gospodarstvu. V svoji ofenzivi se poslužuje zlasti državnega aparata, ki ga je postavila čisto v svojo službo. Poleg tega pa je pričela organizirati še posebne organizacije, ki so namenjene predvsem za boj proti delavstvu (fašisti, Orjuna, Orgeš v Nemčiji itd.).

Glavni cilj kapitalistične ofenzive je, zvaliti vsa bremena vojne na ramena proletarijata in na njegov račun obnoviti kapitalistično gospodarstvo. Vse to se naj izvrši potem odprave 8 urnega delavnika, zmanjšanja realnega zaslužka, odprave delavskih zaupnikov, poslabšanja in odprave socialnopolitičnih zakonov.

V deželah z visoko in srednjo valuto znižujejo podjetniki delavske zaslužke, izgovarjajoč se, da sicer ne morejo konkurirati na svetovnem trgu. Tako so se zmanjšali delavski zaslužki v teh deželah za 20

do 40 odstotkov. Delavci so se sicer temu upirali. Izbruhnili so ogromni štrajki, med katerimi je treba zlasti omeniti orjaški štrajk angleških rudarjev. Ali delavci so kljub junaškemu odporu skoro povsod podlegli, ker se boj ni vršil enotno in solidarno na celim svetu, marveč ločeno po krajih in strokah. Zato so pa delavci bili poraženi. Razna so sredstva, ki se jih poslužujejo podjetniki, da dosežejo zvišanje plač, vendar si izberejo vedno le ono sredstvo, s katerim upajo najlažje in najhitreje priti do cilja. Oni izpro delavce, ustavijo in zapro obrate, da tako umetno ustvarijo armado brezposelnih, ki tišče k tlem višino zaslužka.

V deželah z nizko valuto dosežejo podjetniki lažje svoj namen. Oni se enostavno branijo zvišati mezde, kljub padanju vrednosti denarja in naraščajoči draglinji. Cene produktov pa kljub temu prilagodi svetovnemu trgu. Ta manevar jih usposobi, da lahko konkurirajo na svetovnem trgu in to na račun delavcev.

Osemurni delavnik se najprej prebije v kakšni posamezni industrijski panogi z izgovorom, da to zahtevajo posebnosti te panoge. Druga pot je, da se izsilijo posebne pogodbe glede nadur in to v življensko važnih obratih ter v onih, ki imajo velika naročila.

Kolonijalni kapital prelija kri sužnjem — dninarjem.

Iz dveh strani zemeljske oble javljajo brzozjavke skoraj istočasno vstaje dninarjev, sužnjem, ki so se uprli izkoriščanju, ki ga vrši kolonijalni kapital, kakor znano, ena najbolj krvoločnih, profitaželnih, breobzirnih sort kapitala. V obeh slučajih se ne gre za vstaje z orožjem v rokah — nego tu se odigrava ona najprimitivnejša borba zoper barbarske oblike izkoriščanja, razredna borba za pravico življenja, za človečanske pravice dninarjev. In vendar v obeh slučajih pusti kapital, da teče kri delavcev!

Na Kitajskem, na železnici Peking-Hankon so se uprli železničarji, ker je vojaštvo vdrló v prostore strokovne organizacije in tam gospodarilo po barbarski. Znano je, da so železničarji v kolonijalnih deželah tista bitja, po katerih prodira evropska »kultura« v te »divje« dežele. Ali stavkujoči železničarji so si dovolili tisto »nezaslišano predrznost«, da so zahtevali kontrolo uprave po svojih zastopnikih. Zato se je

To se dogaja pod geslom: »Obnove gospodarstva«. Take pogodbe imamo v Nemčiji, Ameriki, Češki, Franciji. Kjer imajo podjetniki dovolj moči, tam izsilijo popolno odstranitev osemurnega delavnika in zakonito ureditev daljšega delovnega časa za daljšo dobo let.

Posledice slabih zaslužkov se kaj hitro pokažejo. Revščina in umrljivost strašno naraste — to med delovnim ljudstvom, zlasti med delavkami, mladostniki in otroci. Delovna sila poma. Srednji stan obuboža. V nekaterih deželah je s tem v zvezi, da se poslabša tehnični produkcijski aparat.

Kapitalisti vodijo smoteno svojo ofenzivo. Oni udarilo najprej tam, koder imajo pričakovati najmanj odpora. V prvi vrsti izrabljajo slabost in neorganiziranost delavk in mladoletnih delavcev, ki so socialno najbolj zaostali. Ko poslabšajo delovne pogoje teh, potem te lažje uspejo proti ostalim delavcem, da poslabšajo njihov življenski položaj. Da onemogočijo obrambo delavcev, uporabljajo državno oblast, da osnuje pravice in svobode strokovnim organizacijam ali pa jih popolnoma prepovejo. Razbijajo jih s silo (Poljska, Italija, Jugoslavija, Španija). Uradnikom se vzame pravica do štrajka (Nemčija, Švica).

I. m.

polastijo v prvi mladosti pri prenapornem delu in revščini. Med vojno je mnogo narasla umrljivost nedoraslih otrok. To vsled pomanjkanja, gladi, pa tudi po vojni ni nastopilo izboljšanje, ki bi bilo potrebno za izstradanje proletarske otroke. V državah, kjer je najbolj razvita industrija opazimo, da je skoraj 50 odstotkov nedoraslih otrok, ki so podvrženi tuberkulozi.

Nesramno izkoriščanje ne povzroča samo telesnega trpljenja in bolezni. Ono pripravlja tudi mladino do slabih dejanj. V teh dejanjih se zrcali tista morala, ki jo uči kapitalistična družba.

Vse zakone, ki jih je buržuazija izdala v teh zadnjih petdesetih letih, izrablja v svoje namene, da si pomnožuje moč in bogastvo, dočim živi proletarski otrok v bedi, ki poraja v njegovi duši nenaravne nagnjenosti.

Iz Rusije.

Nekoliko podatkov o mezdah ruskega delavstva.

Višina dejanskih mezd industrijskega delavstva znaša, po nedavno objavljeni uradni statistiki, kakor sledi:

V Moskvi:

v januarju 1922	8.82 zlatih rubljev
v juliju 1922	12.97 zlatih rubljev
v sept. 1922	16.69 zlatih rubljev

V Petrogradu:

v januarju 1922	11.45 zlatih rubljev
v juliju 1922	13.15 zlatih rubljev
v sept. 1922	17.42 zlatih rubljev

V ostalih gubernijah povprečno:

v januarju 1922	5.88 zlatih rubljev
v juliju 1922	8.40 zlatih rubljev
v septembru 1922	manjka podatkov.

Ce označimo povprečni eksistenčni minimum ruskega delavstva s številko

Proletarski otrok in proletarijat sploh ne more in ne sme pričakovati od buržuazije drugega nego sužnost in večno izkoriščanje.

Edina država, ki je dala proletarskemu otroku in vsemu ostalemu proletarijatu prostost in sredstva za pravo človeško življenje, je Sovjetska Rusija, katera je vršila svojo dolžnost v najkričnejšem in najslabšem času pomanjkanja, v času, ko je svetovni kapitalistični naval in bojkotaža grozila Rusiji.

V proletarski državi sploh ne more biti drugače, ker je njen interes, da ohrani fizično in intelektualno zdrave in zmogljive ljudi, da zamorejo voditi proletarsko državo, katera obstoja iz enega samega razreda in to je delavsko-kmetški razred, ki tudi vlada.

100, vidimo, da so mezde ruskega delavca bile v jan. 1922 pod eksistenčnim minimumom, da pa so že v avgustu 1922 prekoračile minimum. To prikazujejo sledeče številke:

	v jan. v avg. 1922
Srednja meza v 17. gub.	78.4 129.8
Srednj. meza v Petrogradu	87.7 143.6
v Moskvi	51.8 121.7

Najbolje so v Moskvi plačani delavci živilske stroke (21.44 zlatih rubljev), njim sledijo usnarji (20.17), potem kovinarji (19.66), tekstilna industrija je nekaj zaostala (11.00), papirnica (13.16).

Gornje mezde so izražene v zlatih rubljih.

Ce preračunamo plače našega delavstva v Jugoslaviji v zlate rublje, vidimo, da je gnotni položaj ruskega delavca mnogo boljši od položaja delavca v Jugoslaviji.

Poročilo o državni konferenci.

(Popoldnevna seja 27. I. 1923.)

(Nadaljevanje.)

Sodrug Stojan Stanković se ne zadovoljuje s poročilom CMSO. Zahteva, da se predložijo računi Centralnega Radniškega Sindikalnega Veća. Mnenja je, da se preveč časa vporablja za kritiko nasprotne strani. Poglejmo okrog sebe, morda najdemo med nami tudi kakega izdajalca. Zahteva, da se one sodruge, ki so brez potrebe prodajali Saveze drugim, pokliče na odgovor, ker če tega ne storimo, se bodo v bodoče delale enake napake.

Sodrug Stevanović misli, da so bile zveze s provinco slabe in želi, da bi bil izvrševalni odbor v bodoče agilnejši.

Sodrug Dokić pravi, da ima kritika tudi svojo dobro stran, če se ona vrši iz dobrih namenov. Priznava težkoče in želi, da bi izvrševalni odbor v bodoče posvetil več pažnje organizacijam in želi, da bi v izvrševalni odbor prišli najagilnejši sodruzi.

Sodrug Cvetin Mihajlović želi, da se omladinskemu gibanju posveti več pažnje.

S. Savka Tasićeva poroča o stanju proletarijata v Skoplju in v Makedoniji. Kakor v Bosni, tako je tudi v Makedoniji teror in nasilstvo metoda vladajočih. Prosi, da se čim energičneje započne akcija za vpostavitve organizacij.

S. Aca Matić podaja številčno stanje pokreta v Skoplju in dopolnile govor sodruge Tasićeve. Navaja konkretne primere policijskega nasilstva nad neodvisnim strokovnim organizacijam. Vsako delovanje neodvisnih strokovnih organizacij, se smatra kot delo bugarašev (klici: sramota).

S. Stanojlo Štefanović doti s. Stojana Stankovića, da je on kriv, da so doseženi uspehi tako mali in pravi, da se je s. S. Stanojević cel čas zelo neso-družno obnašal.

S. Bojko Živković se ne strinja z izvajanjem s. Stankovića.

S. Voja Jankičević pravi, da naj bo današnja kritika poduk novemu izvrševalnemu odboru. Tudi ni prav

Proletarski otroci.

Ko dospje kapitalizem v svojem razvoju do vrhunca svoje mogočnosti, gleda, da ohrani svojo silo in da nadaljuje svoje izkoriščevanje. Pri tem se poslužuje vseh sredstev, neglede na to, kakšna so ta sredstva. S svojo zločinsko pohlepnostjo ugonablja nebroj bitij, ki ne morejo kljub marljivemu delu, preživeti sebe in svojo družino. To se dogaja le vsled izkoriščanja s strani nekoliko ljudi, ki imajo v svoji oblasti vsa proizvodna sredstva in pod seboj nešteto hlapcev, ki so enako izkoriščani kot prvi. Ti hlapci usuznjujejo ostalo ljudstvo vsled svoje duševne zaostalosti.

Število zaposlenih nedoraslih proletarskih otrok se pomnožuje dan za dnem. Posledice tega zaposlenja uplivajo direktno na ostalo delavstvo, med kate-

rim se vsled tega bolj in bolj širi brezposelnost.

Jasno je vsled tega, da obstojajo zakoni, ki prepovedujejo zaposlenje otrok, le na papirju. Ko se dogodi slučaj, da krši delodajalec z zaposlenjem otrok dotični zakon, ki je navsezadnje ustanovljen, kakor sploh vsi zakoni, od buržuazije, tedaj se izgovarja, češ: »Primanjkuj nam odraslih delavcev in vsled tega jih moramo nadomestiti z mladino.« V resnici pa ni temu tako. Na svetu je mnogo brezposelnih delavcev.

To izkoriščanje mladine ima velike posledice na njen telesni razvoj, ki zahteva prostosti in materinega nadzorstva.

Zdravje teh otrok je izpodkopano za vedno. Nagnjeni so boleznim, ki se jih

litografii, knjigovezi, strojniki in pomožno osebje tiskarn in knjigovoznic.

13. Zveza delavcev kemične industrije. Delavci v tovarnah za špirit, očet, sveč, mila, kolomaza, masti za čevlje, bary, črnila, rafinerije, karbida, sode, tanina, apotekarskih produktov, gumija, kaučuka, stekla itd.

14. Zveza trgovskih in privatnih nastavitelcev.

15. Zveza zdravstvenih delavcev. Osebe bolnic, sanatorij, ambulanti, kopalnice, brivci, maserji, apotekarski pomočniki, drogeristi itd.

16. Zveza monopolskih delavcev in tobačne industrije. Delavci tovarn monopolskih izdelkov.

17. Zveza občinskih in državnih uslužbencev.

18. Zveza delavcev Muzike, Drame in Opere.

19. Zveza intelektualnih delavcev. Uslužbeni na šolah in vzgajališčih, knjižničarji v muzejih itd.

Projektirano pregrupiranje bo brez dvoma naletelo na odpor pri delavcih nekaterih strok. Toda ta odpor je treba premagati z agitacijo in propagando, ki mora vsakega delavca pridobiti za tak organizacijski sistem.

Kar se tiče centralističnega organizacijskega sistema so mase že dovolj prepričane o njegovi neobhodnosti. Vendar obstajajo dvojne težkoče. Na eni strani preprečuje buržuazija centralizacijo, vsled česar so se morale ustanoviti pokrajinske centralne instance. To preprečevanje centra-

lizacije je treba odpraviti. Mase je treba povesti v boj proti reakciji, ki zabranjuje ujedinjenje. Drugo zapreko centralizacije tvorijo nekateri funkcionarji, ki zagovarjajo federalistični princip, kar v današnjem času reakcije, lahko zavede mase na napačno pot. To težnjo za federalizmom je treba najenergičnejše pobijati in jim ne dopustiti, da bi se razvila. Če se mora proletarijat kedaj reakciji ukloniti, ne sme to nikdar dovesti do tega, da gre na pot kamor mu kaže buržuazija — t. j. k cepeljenju in razjedinjenju njegovih moči in k slabljenju moči njegovih organizacij.

Radi tega konferenca ne more odobriti pravca, katerega je predlagala slovenska resolucija o Medzvezni Federaciji dela.

Za uspešno vpostavljenje in vsvarjanje, našega strokovnega pokreta je velike važnosti vprašanje izobrazbe dobrega kadra funkcionarjev. To ne pomeni vsvarjanje delavske birokratije, ampak usposobitev čim večjega števila delavcev za organizatorično in agitatorsko delo. S pomočjo tiska in šol in z uvajanjem delavcev v organizacijsko delo, je treba usposobiti za aktivno delo v strokovnih organizacijah čim večje število delavcev.

2. Boj proti reakciji.

Vpostavljanje strokovnih organizacij bo težko, dokler bodo obstojali izjemni zakoni proti delavskemu razredu, katere je buržuazija izdala v cilju, da zaduši delavsko gibanje. Zato mora biti ena prvih nalog Centralnega Radniškega Sindikalnega Odbora, da si pripori polno pravico koalicijske, svobodno tiska in govora, pravico štrajka za de-

lavce v državnih podjetjih in uničenje vseh izjemnih protidelavskih zakonov in naredb.

Proletarijat se mora boriti za zjednačenje zakonov v cel državi in ne sme dopustiti, da režim razbija jedinstvo delavskega razreda in izigrava njegove pravice s pomočjo raznolikih zakonov po pokrajinah.

Boj proti policijskim delavskim bukvicam, proti odpuščanju delavskih zapornikov, proti policijski samovolji nad strokovnimi organizacijami, proti zapiranju in preganjanju funkcionarjev strokovnih organizacij, se mora stalno in odločno voditi.

Boj proti reakciji je neobhodno potreben, ker se brez tujega ne more voditi uspešno borbo za izboljšanje delavnih pogojev, niti ne za končno zmago proletarijata nad kapitalistično eksploatacijo.

3. Boj za 8 urni delavnik.

8 urni delavnik si je proletarijat povsod moral priboriti. V teku dvestoletnega belega terorja je ta važna delavska pridobitev skoraj povsod uničena. Zakon o zaščiti delavcev ima predpise o 8 urnem delavniku, ali s takimi omejitvami, da se vladajočim kapitalizmu dana možnost, da uvaža tudi 9 in 10 urno delo.

Z vsjo svojo močjo se morajo naše organizacije zavzeti za uvedbo 8 urnega delavnika in povesti v ta boj tudi neorganizirano delavstvo. 8 urni delavnik se mora uvesti povsod v trgovskih in obrtniških obratih, v privatnih in državnih podjetjih.

Borba za 8 urni delavnik je danes ena najvažnejših nalog, katere čakajo naše strokovne organizacije.

Podlistek.

Akcijski program in taktika neodvisnih strokovnih organizacij.

(Predlog izvrševalnega odbora CMSO za zemeljsko [državno] konferenco.)

(Nadaljevanje.)

6. Zveza kelnarskih delavcev. Natararji in nastavitelci kavarin, hotelov in služkinje itd.

7. Zveza delavcev tekstilne in oblačilne industrije. Krojači, krojačice, šivilje, modistinje, delavci in nastavitelci tovarn za obleke, perilo, preproge, nogavice, klobuke, cipke in delavci likalnic itd.

8. Zveza delavcev metalne (kovinarske) industrije. Ključavničarji, kovači, strugarji, kotlarji, livarji, kleparji, strojniki, kurjači, mehaniki, električarji, elektro-monterji, zlatarji, puškarji in ostali delavci kovinarske industrije.

9. Zveza poljedelskih delavcev. Poljedelski delavci, viničarji, vrtnarji in cvetličarji.

10. Zveza usnjarskih in čevljarjskih delavcev. Čevljarji, delavci tovarn za čevlje, opanke, za kože itd.

11. Zveza delavcev papirne industrije. Delavci tovarn za papir, karton, in ostalih papirnih izdelkov.

12. Zveza delavcev grafične industrije. Stavci, litotipisti, stereotipisti, cinkografi.

zadovoljen z delom dosedanjega izvrševalnega odbora, ker ni posvečal dovolj pažnje važnim vprašanjem, kakor n. pr. delavski zaščitni zakonodaji i. dr. V »Organizovanem Radniku« in drugih naših listih se je pisalo o vsem mogočem, pozabilo se je pa večkrat na najvažnejše. Predlaga motiviran predlog za prehod na dnevni red, v katerem se konstatira, da je bilo delovanje izvrševalnega odbora pomanjkljivo.

S. Milivoj Kaljevič izvaja: Vsled pomanjkanja časa nisem v stanju, da odgovorim na vse pripombe, zato bom odgovoril le na najmarkantnejše. Protestiram proti govoru, da je Mediusavezni odbor vzrastel na razvalinah M. S. O. so postavile centralne uprave onih strokovnih organizacij, ki so se prve vzbudile iz mrtvila in to je znano vsem sodrugom. Ni resnica, da je M. S. O. skrpucan iz vseh mogočih vetrov, saj so v njem zastopani sodrugi, ki so bili v Centralnem Radniškem Sindikalnem Svetu in pa tudi sodrugi, ki so že nad 20 let v strokovnem pokretu. S. Stanković govori o izdajalcih v naši sredini. Nočem nikogar braniti, toda mislim pa, da je manjša napaka onih sodrugov, ki so brez potrebe predali ključne organizacij centrušašem, kot pa je napaka S. Stankoviča, ki je svojo organizacijo prepuštil in predal Vito miru Koraču, in sedaj od tam kaže na »izdajalce«. Mislim, da ni potreba, da bi o tej stvari še več govorili. Sodrugu Jankičeviću pa pravim, da bi bili uspehi večji, če bi on kot plačan funkcionar bil malo bolj agilen. Pa kakor se iz blagajniškega poročila razvidi, je ravno Niš zelo veliko dolžan na zaostalih pripevkah in za list. Mislim, da bi S. Jankičević bolj zaslužil kritiko, kot pa da sam kritizira. Mladinskemu gibanju se je posvetilo pač toliko pažnje, kolikor je bilo mogoče. Jaz sem bil 120 dni na potovanju, tudi ostali sodrugi so potovali in mnogo, mnogo smo pisali, da smo vzdrževali zvezo s pokrajinami. Ne radi mene in tudi ne radi sodrugov, ki so bili v odboru, ampak z ozirom na okolščine, v katerih smo se nahajali, sem mnenja, da so uspehi M. S. O., če ne dobri, pa vsaj povoljni. Motiviran predlog S. Voje ne morem sprejeti, ker je krivičen.

S. Milan Grojić odgovarja na pripombe posameznih sodrugov na bilanco in navaja posamezne slučaje, v katerih posamezne organizacije niso vršile svojih dolžnosti.

S. Voja Jankičević izjavlja, da ne more umakniti svojega motiviranega predloga za prehod na dnevni red in da obstojata torej dva predloga. Njegov predlog in predlog S. Kaljeviča za prost prehod na dnevni red.

Daje predlog S. Kaljeviča na glasovanje, katerega konferenca z ogromno večino sprejema.

S tem je seja zaključena in prihodnja napovedana za prihodnji dan ob 8. uri zjutraj. (Dalje prih.)

Mariborskim železničarjem.*

Voditelj mariborskih železničarjev Nachtigall je kandidat meščanske stranke. To je eden iz mnogih, ki so jim delavske organizacije lestva do — korita. Če pa so te lestve prekratke pa zapuste delavstvo in skočijo k meščanstvu — buržuaziji. Tako razumejo razredni boj. Kaj porečete sedaj — mariborski železničarji? Ali je še kaka druga »ovira« k enotni železničarski organizaciji na podlagi neodvisnosti? Ali pa boste čakali! Vkljub temu, koliko vam izposluje Nachtigall volilnega denarja? Mi čakamo Vašega odgovora, sodrugi mariborski železničarji? Kajti, sodniški pečat, ki je na premoženju »Splošne železničarske organizacije«, po zaslugi Nachtigalla, še ni snet.

Ljubljanski sodrugi.

* Uredništvo »Strokovne Borbe« priobčuje ta dopis in pozdrav ljubljanskih železničarjev svojim sodrugom železničarjem v Mariboru z željo, da sedaj mariborski železničarji končno uvidevajo, koga so imeli v svoji sredi in koga so molili. Dasi je list strokoven in se ne peča s politiko, vendar je ta slučaj Nachtigalla tako globoko zadel vsakega delavca — železničarja, ki trpi in gladuje, da smo dragevolje prinesli ta dopis.

Proletarski koledar.

- III. 1919: ustanovni kongres Komunistične Internacionalne v Moskvi. — 1921: kontrarevolucionarna vstaja v Kronštatu.
- III. 1919: generalni štrajk v Berlinu. Hudi poulični boji med revolucionarnimi delavci in Noskejevimi četami. Proglašenje izjemnega stanja.
- III. 1871: se je rodila Rosa Luxemburg, ki je bila umorjena v nemški revoluciji skupno s Karlom Liebknechtom. — 1915: prva državna konferenca socialnodemokratske opozicije v Berlinu.
- III. 1910: velika demonstracija za volilno pravico v Berlinu.
- III. 1876: razpust nemške socialnodemokratske stranke vsled socialističnega zakona. — 1921: Georgija (Gruzija) postane samostojna sovjetska republika.

Proletarski koledar bomo odslej redno objavljali.

Rudarji.

Rudarji v mezdnem gibanju.

Komisija, sodnijskih izvedencev, o katerih smo poročali v 7. številki »Strokovne Borbe«, je prišla 21. februarja 1923 pod vodstvom rudarskega glavarja inž. Strgarja v Trbovlje in odšla v delavski konzum v »Delavski dom«, da se prepriča o upravičenosti cen, katerim ni hotel verjeti ravnatelj Skubic. Ko je komisija, h kateri so bili poklicani tudi zastopniki »Zveze rudarskih delavcev« in pa zastopniki Trboveljske družbe, prišla v konzum in zahtevala, da ji delovodja pokaže blago, za katero je predložil 15. februarja 1923 cenik, tega blaga nikjer ni bilo. Konzum — manufaktorni oddelek — je bil prazen. V predalih se je videlo le nekaj parov čevljev in par srajc. To dejstvo samo na sebi še ne bi bil tak greh, če delovodja ne bi iz prevelikega strahu pred gospodo iz Ljubljane požrl svojo besedo in zagovarjal cene, katere je s svojim podpisom in štampiljo predložil za pogajanja 17. februarja 1923.

Pod vplivom ljubljanske gospode pa so cene oblačil in obutve v konsumu rapidno padle in ravnatelj Skubicu je srce igralo od veselja, ko je videl, da zastopnik delavskega konzuma pri vseh stvarih označuje še nižje cene kot jih je navedel on za iste artikule v rudniškem konsumu. Tudi v rudniškem konsumu so ljubljanskim gospodom pokazali samo lepe in cene stvari. Tako n. pr. je delovodja pokazal dober klobuk in navedel ceno 86 dinarjev. Ko pa je sodrug K., ki je bil v komisiji hotel na lice mesta kupiti ta »po ceni« klobuk, mu je moral osramočeni delovodja le priznati, da klobuk ne stane 86 D ampak 186 D. In isto se je dogajalo tudi pri drugih stvareh.

Končno se je pri obravnavi, ki se je vršila v rudniški pisarni prišlo do sledečega sporazuma.

SPORAZUM.

sklenjen, dne 21. februarja 1923 med Trboveljsko prem. družbo in zastopniki delavstva na podlagi pogajanj v Ljubljani, dne 17. februarja 1923, v Trbovljah, dne 21. februarja 1923 za dobo dveh obratnih period, to je od 26. februarja 1923 do konca četrte obratne periode (za dva meseca) na podlagi pogodbe z dne 27. avgusta 1923.

1. Sporazumno se je dognalo, da so cene življenjskih potrebščin glasom tabele k pogodbi od 27. avgusta 1922 zvišale za okroglo 7 K na šilt in se radi tega zvišajo minimalne mezde in eventualne višje stalne plače za 7 K na šilt. Akordne postavke se bodo od strani družbe sorazmerno regulirale.

2. Pavšal za škornje (šlemarje) za leto 1923 se zviša na 1600 do 1800 K.

3. S 1. marcem 1923 se zviša stanarina za 100 odstotkov.

4. V bodoče naj se določajo cene življenjskih potrebščin na sledeči način:

1. Za v tabeli pod a) navedene potrebščine (živila) naj veljajo povprečno cene v rudniškem konsumu v Trbovljah in konzumnem društvu »Posavje« v Trbovljah.

2. Za v tabeli pod b) navedene potrebščine (oblačila) na podlagi od strank prineslih cenikov. Če se stranke ne zedinijo

glede teh cen, jih naj preizkušajo in uredijo od rudarskega glavarstva pozvani sodnijsko zapriseženi izvedenci.

Sklenjeno, prečitano in podpisano.

Za »Zvezo rudarskih delavcev«: Jože Kolšek, I. r., Pristav Ivan, I. r. — Za II. rudarsko skupino Anton Zupančič III., Čebin Matevž I. r. — Za družbo: Skubic I. r., Pauer, I. r. — Za rudarsko glavarstvo: Ing. Strgar.

Rudarji!

Potek teh obravnav vam zopet jasno dokazuje, da se je treba pripravljati na boj, če hočete, da se vaše mizerno stanje v katerem ste prisiljeni živeti enkrat izboljša. 7 kron priboljška na dan ne pomeni pri vedno naraščajoči draginji nič. Vaši zastopniki so se s to drobtinico morali zadovoljiti le zato, ker vi niste dovolj pripravljeni, da vaše zahteve branite tudi s skrajnim sredstvom — s štrajkom. Draginja narašča, vaša beda je vsak dan večja, vsak dan neznosnejša; treba bo revidirati pogodbo iz avgusta in staviti nove zahteve, ki bodo bolj odgovarjale praktičnemu stanju kot one v avgustu. Zato pa je treba že danes zbirati moči, že danes se je treba pripravljati, da bodete pripravljeni, ko vas bo organizacija pozvala v boj, v boj za vaše pravice, za vaš obstanek.

7 kron dnevnega priboljška ste vi, ki ste organizirani v »Zvezi rudarskih delavcev« pridobili tudi za one, ki sploh niso organizirani in za one, ki se potikajo po raznih socialpatriotskih, narodno-socialističnih, klerikalnih in Žerjavovih organizacijah. Povejte ter parazitom, tem trotom, da so v veliki meri oni krivi, da se še danes vi vsi nahajate v taki neznosni bedi, povejte jim, da so oni velika coklja, ki ovira »Zvezo rudarskih delavcev« v njenem delovanju. Oni so dezerterji proletarske armade in zadela jih bo kazen, kakor vsakega dezerterja, kakor vsakega izdajalca proletarskih interesov. Mnogi teh dezerterjev niso v organizaciji, ker se ne zavedajo važnosti organizacije. Take sodruge podučite, dajte jim »Strokovno borbo«, privedite jih na sestanke, na shode, privedite jih v organizacijo. Z neorganiziranim rudarjem ne občajte, neorganiziranega ne pripuščajte v družbo. Danes ne drži izgovor: članarina je previsoka. Organizacija je danes vsem pridobila 7 kron dnevno, torej prav lahko da vsak 1 krono dnevno za organizacijo pa mu ostane še 6 kron.

Če bo vsak posameznik delal na to, da organizaciji pridobi novih članov, če bo delal na okrepljenju organizacije, bo delal v prvi vrsti tudi zase, ker organizacija je ono orožje, s katerim proletarijat tolče oduške podjetnike, ker organizacija je ono sredstvo, s katerim bo proletarijat vodil boj in s katerim bo zmagal.

Živela »Zveza Rudarskih Delavcev«! — Živela zmaga delavskega razreda!

Za rudarje v Holmcu.

Rudarji v Holmcu pri Guštanju so brez dvoma najslabše plačani izmed vseh rudarjev v Jugoslaviji. Tudi cel mezdni sistem, po katerem se tamkajšnje rudarje plačuje, je tak, da omogočuje najbrezobzirnejše izkoriščanje. Čobalova tetka »Unija«, kateri so do pred kratkim pripadali, se je brigala za vse mogoče druge stvari, samo za izboljšanje njihovega bednega položaja ni bilo časa. Rudarji so to spoznali iz se zatekli pod okrilje »Zveze rudarskih delavcev«, ki je vedno na čelu, kadar se gre za rudarske interese.

ZRD je 19. februarja stavila ravnateljstvu rudnika Holmce sledeče zahteve, ki naj vsaj malo poboljšajo neznosno gmotno stanje tamkajšnjih rudarjev:

Vsled vedno naraščajoče draginje smo prisiljeni Vam v imenu tamkajšnjih delavcev staviti sledeče zahteve in želimo, da jih uvažujete, ter v najkrajšem času rešite.

1. Plača, kakor akordne postavke se naj zvišajo za 100 odstotkov, draginske doklade naj se regulirajo tako kot so pri Trb. prem. družbi in pri državnih rudnikih, to je po vsak mesec naraščajoči draginji.

2. Uvede naj se štirinajst dnevno plačilo in sicer vsako drugo soboto.

3. Na »Gosposki« in nedeljski poldrugi šilt naj se izplača 100 odstotkov poboljška.

4. Stanarina se naj izplača vsakemu delavcu v isti višini, kot je on plača privatniku, pri katerem je na stanovanju.

5. Oženjeni delavci naj dobe vsak mesec po 300 kg premoga in 1 kubični meter drv za kurjavo.

6. Za vse delavce, ki delajo na akordu, naj se uvedejo akordne knjižice.

7. Za strežnice v samskih hišah naj velja ista mezdna postavka, kot za druge ženske zaposlene pri rudniku.

Zahteve so vložene, obravnava in pogajanja bodo v kratkem sklicana.

Rudarji v Holmcu pa naj se živo pripravljajo za boj, ki jih čaka. Od njihove

pripravljenosti in njihove borbene sposobnosti zavisi uspeh.

Živeli rudarji!

Koče. V pašaliku ravnatelja Biskupskija vladajo nevzdržne razmere. Od Biskupskija so se navadili carističnih metod tudi drugi pazniki. Tako n. pr. je paznik Stepan najzvestejši oproda in valpet Biskupskijevih metod. Svoje delavce psuje s smrkvci, lausbubi in enakimi, njega vrednimi imeni. Za te žaljivke ga bo »Zveza rudarskih delavcev« tožila pri sodišču in dobil bo plačilo, katero mu po zasluženju pripada. Ne bodo mu pomagale niti zveze, katere ima Biskupski pri sodišču, ker sodišče ni okrajno glavarstvo. Stepan je Nemeč, Prus in zato ima tem manj pravico, da grozi našim delavcem: Danes se je zadnjič pekel kruh za tebe v Kočevju. Ravno tako naj si v bodoče dobro premisli, predno bo delavcem grozil, da jih bo poglal z dela. Kolo sreče se vrti, danes smo sicer spodaj, toda že prihaja čas, ko bomo prišli mi na površje in tedaj ne bomo pozabili niti enega udarca. Vračali bomo milo za drago.

Trbovlje. Osrednja delavnica: Gospodu Pavliču ne gre v glavo »Schwimm-schula«, ker se je zadnje dni nekoliko prehladil. Da pa bo lažje razumljivo, hočem omeniti nekaj, kar se je godilo pred sedmimi meseci (aja — že spet št. 7). — Polde, vidiš, takrat sem spoznal, da vzlic temu, da si bil mornar, pa še »Quartier-mojster«, ne znaš plavati. V take kanale se še otrok ne gre kopati. Ti pa kar oblečen. Halt, kaj pa, če je bilo — Kokošove žegnane vode preveč? Sem pač premalo opazoval. Bom pa drugič boljši. Pika. Nak, še ne. Kaj človek vse doživi! Poslušajte, kakor sem jaz pod »Telefonstango«. Halo! Tukaj Come, kdo tam? Tukaj Alor! Come: Danes se je streha vžgala. Alor: Ni mogoče! Come: Mogoče, ker je streha lesena! Alor: Napravite jo takoj iz pločevine! Come: Nema! Alor: Kako ne? Come: Sem vse porabil za tisto (rusko) peč. Alor: Drugi fasovat. Come: Nema. Alor: Pa pojdite na Gornelov dom, tam je za streho skrit, je tudi od T. P. D. — To pa še jaz nisem vedel, ko vse tako opazujem; saj pravim, kedaj bo že enkrat konec? Opazovalec.

Stavbinci.

Stavbinci pred mezdnim gibanjem.

Kakor smo že v zadnji »Strokovni Borbi« poročali, so vse organizacije stavbinskih delavcev v Sloveniji osvojile kot bazo za prihodnje mezdne zahteve, kolektivno pogodbo, katero je sestavilo »Osrednje društvo stavbinskih delavcev za Slovenijo« v Ljubljani, katero je vedno stalo v prvih bojnih vrstah stavbinskih delavcev in vodilo stavbince v boj za zboljšanje slabega gmotnega stanja.

Danes priobčujemo predlagano kolektivno pogodbo, da tudi organizacije ostalih strok spoznajo položaj stavbinskega delavstva in vidijo, kako je treba zahteve sestaviti.

KOLEKTIVNA DELOVNA POGODBA.

Za stavbeno industrijo.

Člen 1. — Predstojeca pogodba je veljavna za dela obsegajoča celo Slovensko ozemlje v Kraljevini, Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Člen 2. — Predstojeca pogodba traja 2 leti, izvemši, da se ima glede klavzule in pogojev, tičečih se mezdne tarife pravico določiti revizijo vsake tri mesece z predhodno odpovedjo enega meseca.

Ako po preteku dveh let ena ali druga stranka tri mesece pred zapadom ne odpove, se smatra isto kot molče ponovljena za nadaljnjo leto.

Stranka, katere bi odpovedala pogodbo po zgoraj omenjenih pogojih, mora drugi stranki najmanj dva meseca pred zapadom odpovedane pogodbe naznaniti svoje predloge na kar je ista primorana odgovoriti ji na stavljene predloge 1 mesec dni pred rečnim zapadom.

Delovni čas.

Člen 3. — Delovni čas je 8 ur na dan skozi celo leto in sicer od pol 7. do 12. ure in od 14. do pol 18. ure izvemši posebne pogoje, sklenjene med delavci in delodajalci posameznih obratov.

Tarifa mezd.

Člen 4. — Minimalna plača na delovno uro:

1. Poltrji 12.— D.
2. Predelavci 10.75 D.
3. Zidarji in tesarji 9.25 D.
4. Kvalificirani delavci, (ordrarji, betonski delavci 9.25 D.
5. Težak 8.25 D.
6. Mladostni delavci 7.50 D.
7. Delavke 7.50 D.
8. Vajenci 7.50 D.

Povišanje plač čez minimum določen v členu 4 za delavce z večjo zmoglostjo, je prosto po dogovoru z delodajalci in delavci.

Delo ob praznikih in izredno.

Člen 5. — Kot prazniki se smatrajo vse nedelje, prvi majnik, drugi velikonočni praznik, drugi binkoštni praznik, prvi in drugi praznik Božiča.

Ob teh dneh in v ponočnih urah izvršeno delo se mora plačati z 100 odstotnim poviškom čez normalno plačo. Na prvega majnika se sploh ne dela.

Ure čez delovni čas predpisane v členu 3. se imenujejo izredne ure in se morajo plačati z 50 odstotnim poviškom na normalno plačo.

Mladostni delavci, delavke in vajenci se ne smejo v nobenem slučaju vporabiti za nočno delo. Razen tega se vajenci ne smejo vporabljati za druga dela, kakor samo za učenje.

Omejitev izrednih ur.

Člen 6. — Izredne ure so dopuščene, vendar se izvršujejo le v izjemnih slučajih. Izredne ure, plačane z 50 odstotnim poviškom, ne smejo, če so zvezane z normalnim delovnim časom, znašati več kot 10 skupnih delovnih ur na dan.

Člen 7. — Delo na višjem odru, v straniščih in mlakah, podzemeljskih kanalih, v zgradbah prekopanih z vodo, kakor tudi delo na plavbah se ima plačati z 50 odstotnim poviškom.

Za odtoke v galerijah in za dela v notranjosti že zgrajenih, kakor poprava in snazjenje istih se ne sme prekoračiti delovni čas 8 ur na 24 z poviškom 50 odstotkov na normalno tarifo.

Delo v akord.

Člen 8. — Podjetniki se zavežejo, da ne dajo delavcem dela na akord.

Izplačevanja.

Člen 9. — Mezda se mora izplačati tedensko. Znesek tedenske mezde obsega delovne dneve do večera predzadnjega delavnika v tednu in izplačilo se izvršuje v zadnjem dnevu tedna za vsakega poednega delavca in sicer tako, da izplačevanje ne presega delovnega časa. Za zamujeni čas čakanja pristojna delavcu odškodnina, določena po tarifi člena 4.

V slučaju, če bi se izplačevanje med vršilo v uradu podjetnika ali na drugem, od delavnega mesta oddaljenem prostoru, se mora delavcu dovoliti končanje dela pol ure pred pretekom delovnega časa, pogojenem v členu 3.

Znesek zadnjega delovnega dneva se vračuna v prihodnjem tednu, izvenredno le v slučaju odpovedi, ki ima za posledico, da se mora vrati in izplačati tudi zadnji delovni dan istega tedna.

Delo zunaj delovnega mesta.

Člen 10. — Za dela, oddaljena od kraja, kjer se nahaja delovno mesto, se ima določiti mezda med delavci in delojemalcem.

Sprejem delavcev.

Člen 11. — Vsa stavbena podjetja se morajo pri sprejetju delavcev držati odredbe posredovalnice dela, katere se sestavi z dnem 1. aprila t. l. po strokovni organizaciji stavbinih delavcev. (Borža dela.)

Vsi podjetniki morajo upoštevati delavske zaupnike, izvoljene v smislu zakona o zaščiti delavcev po vseh stavbah.

V smislu zakona o zaščiti delavcev se imajo po vseh stavbah po podjetniku razobesiti imeniki zaposlenih delavcev z označbo starosti in njih mezd.

Kvalificiranje delavcev.

Člen 12. — Vsi profesionisti (zidarji, tesarji itd.) se kvalificirajo po učnem izpričevalu tako, da se oni, kojih izpričevalo je staro že tri leta od dneva končnega učenja, uvrstijo v kategorijo 3. tarifnih mezd omenjenih v členu 4., vsi drugi pa v kategorijo 4. dotičnega člena.

Za kvalificirane delavce velja razvrstitev po kategoriji 5. tarifnih mezd.

Odpoved dela.

Člen 13. — Odpoved se ima izvršiti eno uro pred končanjem dela predzadnjega dne v tednu, izvenredno v nepredvidenih slučajih in v medsebojnih dogovorih.

Disciplinarne naredbe.

Člen 14. — a) Če se delavec predstavi na licu mesta z neopravičeno zamudo, ima delovodja pravico, pritegniti ga k delu še-le v začetku naslednje ure.

b) Delavec se ne more odtegniti od dela in skrajšati dogovorjenega delovnega časa, dokler ni zadobil od delovodje v to dovoljenje. Če stori samovoljno ta prestop, ima delovodja pravico, delavcu delo takoj odpovedati in mu le plačati ure, ki jih je v resnici delal. Delavec, ki bi se predstavljal v pijanem stanju, se ne sprejme na delo.

c) Vsi prestopki pod a) in b) tega člena se imajo ugotoviti sporazumno z delovodjo in delavskimi zaupniki dotičnega obrata.

Posebni pogoji.

Člen 15. — a) Kjer je zaposlenih manj 5 delavcev, je podjetnik primoran držati na razpolago eno omarico z zdravili za prvo pomoč v slučaju nezgode. Podjetje si mora poskrbeti osebo, ki ima prakso v rabi zdravlja, nahajajočih se v omarici.

b) Podjetnika lahko zastopajo na delovnih prostorih tudi asistentje.

c) Podjetnik mora delavcem, ki delajo v obratu, preskrbeti tudi zaprt prostor, da zamorejo zamenjati cestno obleko z delavsko; isto tako mora zgraditi stranišča, po možnosti posebej za moške in ženske.

d) Po vseh stavbah imajo se vpostaviti kuhinje, dečja zavetišča, stanovanja itd., ki naj odgovarjajo vsem higijskim predpisom, kakor to predpisuje zakon o zaščiti delavcev.

e) Ako bi se moralo delo ustaviti iz vzrokov, ki se jih ne more pripisovati v krivdo ali nepravilnost delavcev ali podjetja, kakor n. pr. vremenski dogodki večjega pomena, pomanjkanje materiala, slučajni prešile, (vis major), prazniki predpisani od oblastev itd., itd. ima delavec pravico do polne plače izgubljenih ur; v takem slučaju mora biti delavec podjetniku na razpolago.

f) Kot legitimacije za delavce veljajo članske knjižice njih strokovnih organizacij, kakor to predpisuje zakon o zaščiti delavstva.

g) V svrhu uravnave sporov manjšega pomena, ki bi nastale med podjetjem in delavci radi uveljavljanja predstoječe delovne pogodbe, pridejo v prvi vrsti v poštev delavski zaupniki, ki jih na podlagi zakona o zaščiti delavstva izvolijo delavci.

V slučaju, da bi se razprti ne mogle poravnati jih potem rešita sindikat stavbenih delavcev in zveza delodajalcev.

h) Učenci se sprejmejo v delo na podlagi učne pogodbe. Starost učencev ne sme biti nižja od 14 let. Vsak učenec mora redno obiskovati obrtniško šolo in se ga ne sme rabiti za dela izven svojega poklica. Učna pogodba se sklene med stavbenim sindikatom in industrijsko zvezo.

i) Podjetniki morajo delavce prijaviti v bolniško blagajno točno po delovni mezdi v dotični razred in izpolnjevati vse predpise zakona o zaščiti delavcev.

Pravila za poravnavo spornih vprašanj glede veljave delovne pogodbe.

Člen 16. — a) Dokler podjetniki izpolnjujejo vse predpise predstoječe pogodbe, ne sme pod nobenim pogojem priti do stavk, zapora in splošne ustavitve dela tekom stavbe. Nadalje se stranki zavežeta, da ne sprotizata drugih zahtev in želj, dokler je v veljavi ta-le pogodba.

b) Odstranitev od dela radi splošne stavke in zapori za splošno manifestacijo niso vzrok za neizpolnitev ali razvezo pogodbe.

Začetek in konec pogodbe.

Člen 17. — Predstoječa pogodba stopi v veljavo z dnem 15. marca 1923 kar se tiče delovnega časa in tarife; dne 1. aprila 1923 kar se tiče ostalih pogojev.

Sledeča pogodba je neopovedljiva do dobe navedene v členu 2.

Davorin:

Globoko pod zemljo!

Turbno žvižga sirena. Že zopet na delo sveže moči, v rove, kjer sonce ne sije globoko pod zemljo.

S silo gigantsko vleče jih beda navzdol, med sklade premoga globoko pod zemljo.

Za sebe in svojih življenje, doma bolehalo ženo in blede otroke, gara globoko pod zemljo.

In koplje in trga v osrčju matere zemlje, materi krušni krade zaklade, milionsko bogastvo.

globoko pod zemljo, za druge. Vsak gib, sunek, udarec z železom, odvzame telesom kapljo krvi globoko pod zemljo.

Na solncu, pijavke človeške, po plesih, bordelih, zapravljajo bajna bogastva, globoko pod zemljo.

skovana iz kapljic krvi izmognanih sužnjev. Mar večno? — globoko pod zemljo.

množica dela, trpi in umira v veselje vlačugam, za košček ovsenega kruha, otrovanega z lastno krvjo.

Globoko pod zemljo zbudilo se boče iz spanja tisoč skeletov človeških, strah smrti objel bo takrat plesišča, borde —

Globoko pod zemljo verige odpadejo, sonce svobode pošilja krutom pozdrave

kliče ponovno na delo za zmago človeštva — rudečo pravico.

Železničarji.

Člansko zborovanje podružnice Ljubljana II. (Kurilnica j. ž.), ki se je vršilo 25. t. m. ni bilo tako obiskano, kakor bi bilo pričakovati in kakor je bilo to prejšnjo nedeljo, ko so zborovali državni železničarji.

Opaža se, da je ravno kurilnica južne železnice najslabše organizirana, kar je dokaz, da se železničarji te kategorije slabo zavedajo pomena strokovne organizacije. Živimo v težkih časih izkoriščevanja delavskih moči, podcenjevanja, bede, a še vendar le ni vse to moglo odpreti oči in razbistriti možgan delavcem, ter jim dopovedati, da so si sami krivi vsega, kar jih tlači. Pojedincem se podjetnik in kapitalist le smeje na vse zahteve in prošnje. Uvažuje, ker mora samo moč, samo organizirano moč delavstva. To je abeceda za vsako zboljšanje bede in položaja. V slogi (organizaciji) je spas, dočim nesloga tepe, kruto tepe, kar pač sami občutite. Vsi železničarji kurilnice j. ž. dvignite svojo podružnico NSZO.

Občni zbor podružnice Ljubljana II. NSZO (kurilnica južne železnice) se vrši 25. marca t. l. točno ob 9. uri dopoldne v Železničarskem domu, Turjaški trg št. 2. — Dnevni red: 1. Poročilo odbora. 2. Volitev novega odbora. 3. Raznosterosti. — Odbor.

ZAHVALA.

Vodstvo zadruga »Železničarski Dom« se iskreno zahvaljuje veseljem odboru železničarske veselice za podarjenih 5000 dinarjev čistega dobička, kakor tudi vsem sodelavcem, ki so pripomogli s svojim požrtvovalnim delom do tako lepega uspeha, in vsem darovalcem in obiskovalcem. Načelstvo zadruga »Železničarski Dom«.

DELAJSKA PREDSTAVA V DRAMSKEM GLEDALIŠČU!

V soboto 3. marca ob 8. zvečer bodo uprizorili Büchnerjevo dramo »Vojček«. Cene vstopnic so polovične. Predprodaja vstopnic v tajništvu »Svobode«, Židovska ulica 1, I. nadstropje (nad drogerijo A. Kanc). Sodruga opozarjamo, da si pravčasno nabavijo vstopnice.

Razno.

Nesrečna zaslepljena delavska para!

Zakaj? Mar li zato, ker se nahajaš v svobodni Jugoslaviji? Mar li zato, da živiš v upih v boljšo bodočnost in da se zavedaš, da nisi vredna človeku podobno življenje živeti?

Ne, radi tega bi še ne bila tako nesrečna, pač pa si zato tembolj, ker se pustiš slepariti in farbat od raznih slug kapitala, ki te odvrtačo od strokovnih organizacij in ti rišejo in predočujejo obljubljeno deželo, pod kapitalističnim režimom.

Da ne bode te misli, da sem mogoče učitelj novih idej, in kaj da me je privedlo do tega dopisa, vam moram razložiti, kako se godi neorganiziranemu delavstvu pri lesni industriji Bohinjske doline.

Omenil sem zgoraj sluge kapitala. Kdo so ti, se bo morda kdo vprašal, da toliko grešijo nad ubogo proletarsko paro. Da ne bode te živeli v dvomih, jih vam na kratko orišem.

To so ljudje, delomrzneži, ki so prodali svojo čast in poštenje kapitalu za judežve groše, zato da imajo lažjo in boljše službo. Ne smete pa misliti, da imajo s tem raj na zemlji. Ne, to ni res! Saj ta brezobzirni kapital tudi njim ne da eksistenčnega minimuma, pač pa jih z laskavimi pohvalnimi besedami podi v boj proti rodnim bratom, in le malo, malo jih je, ki ne bi slepo ubogali ter izvrševali to bratormorno delo. Ti ljudje so nekaki pazniki, predelavci pri delavcih (priganjači sužnjem v starem veku), in če bi vršili svojo službo vestno in pošteno ter se zavedali, da njim samim tudi preti sužnost, bi ne delali teh vnebovpijočih krivic nad delavstvom.

Naj navedem par slučajev, ki so mi osebno znani.

V prvi vrsti je to, da ti nesrečni ljudje tožarijo vboje delavce podjetnikom. Radi tega se večkrat zgodi, da je delavec prikrasjen pri svojih pravicah, se ga premesti v slabšo službo, ali pa še huje; imamo že več slučajev, n. pr. da brezobzirni kapitalist brez zaslišanja ali prepričanja o krivdi ali nekrivdi postavi nedolžno paro na cesto, večasih s celo rodbino.

Nadalje je opazovati pri teh ljudeh protigigancijo proti strokovnim organizacijam. Poslužujejo se vseh sredstev. Delavstvu prigovarjajo, da so organizacije brez pomena in da denar, ki ga delavec plača za članarino vrže proč (to je pravilno, ako so delavci organizirani v strankarskih organizacijah, ki niso na razredni podlagi), in da naj vsak delavec dene na stran tiste kronice, ki bi jih imel plačati za članarino, pa bo imel na starost s tem denarjem lepo pokojnino. Na drugi strani sem pa sam čul takega človeka, ki se je izrazil proti delavcem, ko so mu omenili, da ker draginja vedno narašča, bo treba boljše plače. Možno je bil na svojem judeževem mestu, ter odgovoril: »Kaj se bode te potegovali za plače, ko pa dinar vedno pada, saj denar nima nobene vrednosti. Vi le kar delajte in ko bo imel dinar večjo vrednost, se bode mo pa pogodili za lon.« Kaj se to pravi, mislim, da me vsak razume. Nadalje predava ta človek, naj nikar ne štedijo denarja, ker bo ves propadel, naj rajši zapijejo, saj itak drugača veselja nimajo. Pri tem se pa spomni volitev ter pravi: »Jaz ne grem voliti, ker so vsi goljufi, naj bo ta ali oni,« ter nagovarja, da bi sledili delavci njemu.

Kar se pa tiče šikan in drugih nedostatkov, hočem omeniti drugič, ker zavzel sem se, da popolnoma razkrinkam te ljudi.

Hočem vam pa razložiti, kaj tiči za temi zgoraj navedenimi slučajmi, ki jih tako agilno povzročujejo ti nesrečni, obsodbe vredni ljudje. S tem, da tožarijo delavce, spravljajo delavstvo v bojazen, da se ne upa nihče niti takrat, ko je najbolj upravičen potegniti se za svoje zakonite pravice na eni strani, na drugi pa, da delavstvo podi v brezposelnost, tako da lahko potem zbirajo podjetniki na trgu delovnih sil.

S tem, da delavce odtujujejo od pravih razrednih strokovnih organizacij, pa hočejo doseči še večjo razcepljenost, needinost, da celo najhujše sovraštvo med delavstvom. Da bi vi dajali sami kronice na stran ni nikakor na mestu.

1. Radi tega ne, ker strokovne organizacije niso pokojninski zavodi, pač pa so bojovne organizacije, to se pravi, da se bojujejo za zboljšanje gnetnega položaja delavstva, in za delavske pravice, kakor n. pr. socialno zakonodajo, bolniško in nezgodno zavarovanje itd.

2. Pa zato ne, ker ti ljudje sami potem prigovarjajo delavcem, naj zapijejo rajši denar kakor pa, da varčujejo. Tudi za tem grmom je zajec, pa še precej velik in nevaren. Zakaj? Pa radi tega.

1. Ako delavce nima prihranjenega denarja (kar je danes v teh razmerah težko), oni dobro vedo, da ni sposoben za nobeno mezdno gibanje, ali pa, da bi se preselil drugam v boljše službe, torej je slepo orodje v rokah kapitalizma.

2. Pa dobro vedo, da človek, ki je vdan pijaci gara in gara, dokler se ne zgrudi kot dvojna žrtev, in to je žrtev alkohola in kapitala. Seveda se takrat oni ne bodo brigali več za njega, kajti izrabljenih delavskih sil oni ne potrebujejo.

Da pa delavstvo odvajajo od volitev, je pa naravnost hudodelstvo. Njim je seveda všeč kapitalistični režim, ker pod tem režimom lenarijo, ter uganjajo kaznjiva dejanja, ki se pa danes ne kaznujejo, pač pa od strani kapitalizma hvalijo. Zavedajo se tega, da dokler se proletarijat ne strne v enotno fronto, ter ne vrže tega družabnega reda, se bodo oni vedno še topili v milosti kapitalizma, ter da bodo njihove roke do-

tlej čiste, brez žuljev, na račun ubogih trpinov.

Vprašam vas delavske pijavke, ali mislite še dolgo uganjati te nesramnosti, ker opomnil bi vas na izrek: Dan plačila pride!

Vas delavci, sotrpini, Vas pa tudi vprašam, kako dolgo bode te redili te strupene kače še na svojih prsih? Mar nimate že dosti izkušenj? Mar niste že dovolj brezpravnih in se še pustite od teh pijavk vlačiti za nos, ter dopuščate, da vam na vaš račun snedajo in prikradajo vaše zakonite pravice? Mar niste že dovolj izčrpani? Ali niso že vaše družine skoraj bose, nage in lačne, kakor tudi vi sami, ki zastavljate vse sile, da se rešite s svojimi družinami nesramnega pogina, namreč lakote na cesti.

Mar nimate še dovolj nizkih plač in še te tako na vagi, ker nimate nobene kolektivne pogodbe z delodajalci, da visite pri tem napornem in nevarnem delu od danes do jutri ob milosti kapitalistov, in ali ni še dovolj velika draginja?

Jaz mislim, da teh bridkih izkušenj imate dovolj, toda mori vas bojazen, ki ni na mestu. Rešite se pogina, vam kličem jaz, ki s težkim sreem opazujem vse to. Kot industrijski delavec vem po lastnih izkušnjah pot do rešitve. Zatorej vam jo zapišem, in vas zagotavljam, da druge rešilne poti ni iz tega pretečnega pogina, kot vsi do zadnjega v razredno strokovno organizacijo, ker le edino te vas bodo rešile pogina, pač pa pod pogojem, da ste ji verni in vdani bojovníki, ter stojite vedno na straži kot en mož vsi skupaj za svoje življenjske pravice, za svoj življenjski obstoj.

Dovolj naj bo prevar, šikan in farbanja. Dovolj ste že raztrgani in bosi. Dovolj časa že vpijejo vaši otroci, ata ali mama kruha, pa ga jim nimate dati. Dovolj teh lakotnih plač. Dovolj tega zatiranja. Zavedati se morate, da ste stvaritelji vsega, kar poseduje zemlja, ter da je kapital brez vas velika ničla. Torej, dovolj njemu polovičnega ali še večjega profita. Tudi vi ste ljudje in kot takim vam pripada po božji in naravni postavi človeku podobno življenje.

Da vas ne bodo preklinjali vaši nasledniki, stopite vsi pod zastavo neodvisnih strokovnih organizacij.

Kluček iz Jelovce, ki se bo zopet kmalu oglasil.

Tedenske novice.

Kandidatna lista »Socialistične Stranke Delovnega Ljudstva« je potrjena. — Njena skrinjica v Ljubljani je 3., na Kranjskem 6., na Štajerskem 2. — »Neodvisna Delavska Stranka« v Srbiji in na Hrvaškem je vložila kandidatske liste, ki jih je sodišče potrdilo. Policija pa zabranjuje shode in preganja kandidate. Tudi »red«. — Francozi in Belgijci prepovedujejo izvoz iz Poruhria v Nemčijo in njenim ministrom vstop v zasedeno ozemlje. — Sestavila se je komisija za razmejitev z Reko. — Nove aretacije italijanskih komunistov. — Na vodjo macedonskih četašev Aleksandrova je bil izvršen atentat. Atentatorja je mikala visoka nagrada, ki jo je jugoslovanska vlada razpisala na njegovo glavo. — Konferenca glede podržavljenja južne železnice v Rimu. — Angleška je prepovedala Francozom prehod skozi ozemlje, ki se nahaja v njeni upravi. — Turki se v Trakiji pripravljajo na novo vojno. — Italijanski senat je odobril St. Margheritsko pogodbo. — Opozicija v angleški zbornici je predlagala na pritisk delavske stranke konferenco za revizijo mirovnihih pogodb. — Francoski rudarji stopili v protestno stavko radi zasedbe ruhrskega ozemlja. — Poset avstrijskega kancelarja dr. Seipla v Beogradu radi doseženja avstrijsko-jugoslovenske konvencije. Konvencija o sekvestrih stopi takoj v veljavo, t. j. vrnejo se, odnosno plačajo avstrijske lastnine. Glede terjatev je sprejeta relacija 100 predvornih kron = 8 dinarjev. Obvezna postane konvencija za Jugoslavijo, ko to konvencijo sprejme parlament. Glede narodnih manjšin se ni ničesar sklenilo. — Kralj Aleksander podpisal konvencijo z Italijo. Naša komisija odpotovala v Opatijo. Sušak se izprazni 27. februarja 1923. — Uradniki dobijo 1. marca le stare plače. — V Beogradu se vrši anketa o delavnem času. V imenu industrije v Sloveniji je zastopnik trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani govoril, da je zakon o zaščiti delavcev bil izdan na nelegalen način in da pravilnik nalaga ogromna bremena (!) industrijcem. Isto stališče je zavzemal tudi zastopnik Zveze industrijcev v Ljubljani. — Antisemitska gonja v Rumuniji. — Začetek borbe za predsedniške volitve v Ameriki. — 288 milijonov kron potroši naša država letno za ruske begunce. Samo upravni stroški pisarne za podeljevanje begunskih podpor požro 2 milijona letno. 10 milijonov letno velja vzdrževanje ruskih šol, 12 milijonov kron pa velja rusko »carsko« poslaništvo. Ta denar se jemlje iz davkoplačevalcev. — Korun in Svetek sta sprla z Brnotom in pričela izdajati svoj list. Dala sta mu naslov »Rdeči Prapor« in mislita, da bo to ime vleklo. Po pravici bi se moral list nazivati »Zlati prapor«, ker Korun in Svetek sta zagrizena pristaša žolte internacionale in nasprotnika rdeče internacionale. Proletariat bo temu »Rdečemu praporu« obrnil hrbet. — Sodruga dr. Ljudevit Perić je potrjen za ljubljanskega župana. — V Rusiji so slovesno obhajali petletnico ruske rdeče armade, ki je vrla zaščitnica delavsko-kmečke vlade.

Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Turjaški trg 2/II. Posamezna številka 1 dinar. Mesečna naročnina 4 dinarje.